

## Scenariusz zajęć do programu kształcenia „Myślę- działam- idę w świat”

Autor: Danuta Szymczak	
<b>Klasa II</b> <b>Edukacja:</b> polonistyczna ,matematyczna, plastyczna, muzyczna	<b>Temat lekcji : Od źródła do ujścia Wisły.</b>
<b>Cel/cele zajęć:</b> - rozwijanie zainteresowań przyrodniczych -zapoznanie uczniów z podstawowymi wiadomościami na temat rzeki - doskonalenie umiejętności poprawnego wypowiedania się uczniów na określony temat, -rozwijanie kreatywności i wyobraźni uczniów - doskonalenie umiejętności ortograficznych	<b>Cele zajęć w języku ucznia/ dla ucznia:</b> - poznam legendę o powstaniu Wisły - przeprowadzę doświadczenia i sformułuję wnioski - na podstawie pytań ułożę opowiadanie na temat Wisły - poznam budowę rzeki - wykonam pracę plastyczną
<b>Kryteria sukcesu dla ucznia:</b> - opowiadam legendę o powstaniu Wisły -wskazuję na mapie Wisłę i jej dopływy, źródło ,koryto, brzeg lewy i prawy, ujście - wykonuję doświadczenia , formułuję wnioski -piszę krótkie opowiadanie na temat Wisły.	
<b>Podstawa programowa: 1.1)a), 1.1)b),1.1)c), 1.2)a),1.2)b. 1.3)a), 1.3)c),1.3)f).1.3)g),3.1a), 4.2)b), 6.1),6.3),6.10), 7.6),9.2a), 9.2b),9.2c).</b>	
<b>Metody pracy:</b> pokaz, metoda ćwiczeń i praktycznego działania, waloryzacyjna, ewaluacyjna, .	
<b>Formy pracy:</b> jednolita, grupowa zróżnicowana, zbiorowa	
<b>Środki dydaktyczne:</b> opaska na oczy, bębenek, materiały przyrodnicze do rozpoznawania, np.: kamyki, szyszki, liście, gałązki, piasek (najlepiej żwir), kubki plastikowe ,deska, taśma klejąca, gruba igła, pojemnik z wodą, plastelina ,pokrywka od słoika ,kawałki lodu, materiały do wykonania kolażu.	



3. SŁODKI-

4. DUŻY-

5. BIAŁY-

Załącznik 1

Po rozwiązaniu krzyżówki uczniowie zapisują hasło na środku kartki A4 , następnie samodzielnie, metodą burzy mózgów wykonują swoją mapę mentalną na temat: „Co wiem na temat Wisły?” (wszystkie odpowiedzi dzieci na ten temat przyjmujemy jako prawidłowe może wystąpić np.: nazwa miejscowości, nazwa klubu sportowego itp.)

Po wykonaniu zadania dzieci( sygnalizują za pomocą metodników), odczytują swoje określenia, te które zostały już odczytane nie są podawane przez kolejnych uczniów. Do odpowiedzi wywołujemy uczniów poprzez losowanie patyczków.

Następnie nauczyciel poleca podać określenie, które najczęściej pojawiło się w mapach mentalnych.

3. Próby sformułowania przez uczniów celów zajęć, określenie kryterium sukcesu.

Zapis na tablicy.

4. Podróż, rozpoczynamy "U źródeł Wisły", to znaczy tam gdzie Wisła bierze początek.

Przedstawiamy uczniom fragmenty filmików( źródło Wisły).Przed wyświetleniem nauczyciel odszukuje fragmenty materiału adekwatne do realizacji tematu.

<https://youtu.be/1wpk9ly7QY4>

<https://youtu.be/UtJJ5JncoY4>

<https://youtu.be/mk6UU990Mjk>

5. Wykonanie doświadczenia „Siła wody”

Zadanie wykonuje każdy uczeń.

Przygotowujemy dwa kubki plastikowe ,deskę, taśmę klejącą, grubą igłę ,wodę.

Jeden kubek oznaczamy literą A, drugi literą B. W kubku A robimy pionowy rząd dziurek ,w kubku B poziomy. W obu kubkach

polonistyczno-  
komunikacyjne

matematyczno-  
przyrodnicze

matematyczno-  
przyrodnicze

zaklejamy taśmą dziurki. Oba kubki napełniamy wodą ,kładziemy na deskę Następnie zdejmujemy taśmę z kubka A i z kubka B.

Co można zaobserwować?

Uczniowie formułują wnioski

( Z kubka A , w którym są pionowe dziurki woda tryska szybko, na różne odległości. .Strumień wody wypływający z najwyższej położonej dziurki pokonuje najmniejszą odległość, a z najniższej wystrzela najdalej.

Co z tego wynika ?

Z kubka, w którym są dziurki w rzędzie poziomym woda wylewa się równymi strużkami z każdego otworu.

Przedstawienie przez uczniów opinii.

6. Wysłuchanie opowiadania pt.: "Legenda o Wiśle". Uczniowie siadają w kręgu, każdy podaje jedno zdanie ,tworzymy ciąg opowiadania, według kolejności wydarzeń. Uczniowie na podstawie legendy uzasadniają nazwę rzeki Wisła.

Nauczyciel prezentuje uczniom film obrazujący ujście Wisły.

<https://youtu.be/J0OhCVwiBn0>

7. Eksperymentujemy z wodą

„ Pływanie i tonięcie przedmiotów”

Przygotowujemy plastelinę ,pokrywkę od słoika, naczynie na wodę .

Z plasteliny formujemy dwie takiej samej wielkości kulki. Z jednej lepimy płaski kształt przypominający łódkę. Oba kawałki :kulkę i łódkę kładziemy na powierzchnię wody.

Uczniowie prowadzą obserwację, zapisują na karteczkach wnioski.

(Płaski kawałek w kształcie łódki pływa po powierzchni wody, natomiast kulka tonie.

Pokrywka od słoika jeśli umieścimy ja poziomo pływa, gdy włożymy krawędzią do góry to tonie.)

Co z tego wynika ?

Plastelina i pokrywka pływają ,kiedy położone są na wodę większą powierzchnią.

„Topnienie brył lodu na rzekach”

polonistyczno-  
komunikacyjne

matematyczno-  
przyrodnicza

matematyczno-  
przyrodnicza

Nauczyciel poleca uczniom na podstawie doświadczenia uzasadnić pytanie ?

Co dzieje się na rzece ,gdy przybór wody jest zbyt duży?

Uzgadniamy z uczniami, że szklane naczynie będzie w naszym doświadczeniu symbolizować rzekę, natomiast kawałki lodu będą stanowić krę na rzece.

Każdy uczeń zaznacza kolorowym pisakiem na szklanym naczyniu poziom wody. Następnie wrzucamy lód. Po rozpuszczeniu się bryłek lodu uczniowie dokonują kolejnego pomiaru wody w naczyniu.

Uczniowie prowadzą obserwację, zapisują na karteczkach wnioski.

Rozwiązanie problemu: Topniejące bryły lodu na rzekach, powodują przybór wód. Powodzie następują wtedy, gdy przybór wody jest zbyt duży, rzeka wylewa się z brzegów i zalewa łąki, pola uprawne, wsie i miasta.

8. Wysłuchanie piosenki pt.: **Płynie Wisła**” Załącznik 2

9. „Podróż Wisły” tworzenie opowiadania

Uczniowie dzielą się na cztery grupy. Liderzy wszystkich grup losują kopertę z pytaniami. Dzieci ,na podstawie pytań ,zgrupowanych wiadomości, mapy geograficznej Polski tworzą opowiadanie. Za pomocą metodników grupy informują o wykonanym zadaniu, zgłaszają gotowość do zaprezentowania swojej pracy. Odczytują ułożone opowiadanie na forum klasy.

Po odczytaniu zadań wszystkie części opowiadania łączą w logiczną całość.

Załącznik 1

10.Wykonanie pracy techniką kolaż na temat :”Od źródła do ujścia rzeki Wisły”

Uczniowie na kartkach A3 rysują granice naszego państwa, następnie przyklejają niebieską włóczkę, która przedstawiać ma kształt rzeki Wisły.Za pomocą różnorodnych materiałów wyklejają pracę.

Po skończonym zadaniu tworzymy wystawę prac, dokonujemy samooceny i oceny koleżeńskiej .Prace eksponujemy w Centrum Przyrodniczym.

11. Uczniowie otrzymują kartkę z zapisanym zdaniem :”Wisła królowa polskich rzek”, nauczyciel prosi, aby każdy uczeń przedstawił opinię na temat tego stwierdzenia i poparł ją argumentami. Następnie odczytują głośno swoje wypowiedzi.

12. Zadanie sprawdzające umiejętności ortograficzne uczniów-tekst o Wiśle

<http://LearningApps.org/1593780>

artystyczno-ruchowe

polonistyczno-  
komunikacyjne

artystyczno-ruchowe

polonistyczno-  
komunikacyjne

13.. Podsumowanie zajęć	
-------------------------	--

Uczniowie za pomocą emotikonów wyrażają swoje zadowolenie z zajęć.

W scenariuszu wykorzystano propozycje zabaw i eksperymentów zawarte w następujących pozycjach

1.,,Nowe gry i zabawy pobudzające wszystkie zmysły” Andrea Erkert. Wydawnictwo Jedność Kielce 2013

2.,,111 nowych niezwykłych eksperymentów .Wydawnictwo Jedność Kielce 2012

„Od źródła do ujścia rzeki Wisły”

Załącznik 1

W puste kratki wpisz antonimy do podanych wyrazów.


1. OGIENÍ-
2. GORĄCY-
3. SŁODKI-
4. DUŻY-
5. BIAŁY-

Hasło krzyżówki .....

## „Od źródła do ujścia rzeki Wisły”

### Tekst legendy

Wysoko nad szczytami gór wznosił się stary dwór króla Beskida, władcy całego pasma górskiego, i jego żony, Borany, władczynie okolicznych borów. Przez wiele lat oboje rządili mądrze i sprawiedliwie, toteż wszyscy z żalem przyjęli wiadomość o śmierci starego króla. Borana wezwała wtedy troje swych dzieci, by zgodnie z wolą króla podzielili się władzą.

- Ty, Lanie, jako syn najstarszy, opiekować się będziesz polami i łąkami. Wy zaś obie, Czarnocha i Białka, rozprowadzicie wodę z górskich strumieni po polach i łąkach Lana, by wszystko, co żyje, miało jej pod dostatkiem.

Żywa, zawsze pogodna i wesoła Białka uśmiechnęła się do siostry i skacząc, i tańcząc zbiegła po skałach ku widniejącym we mgle dolinom.

Poważna i zaszępiła Czarnocha skierowała się na drugą stronę góry królowej Borany i ostrożnie zaczęła schodzić po zboczu. Wkrótce obie siostry spotkały się u podnóża.

- Płyniemy dalej razem! - zawołała ucieszona Białka.

- Nigdy się już nie rozstaniemy - zapewniła Czarnocha.

Nagle przegrodziła im drogę skała, pod którą czekał rycerz Czantor w kamiennej zbroi.

- Zatrzymajcie się, piękne córki Beskida i Borany. Dokąd tak spieszycie? Po co chcecie iść do nieznanej, odludnej i dzikiej krainy? Zostańcie tu.

Siostrą podobała się ziemia Czantora. Zostały więc i z wdzięczności za gościnę zrosiły strumieniami zbocza doliny, aż zakwitły tysiącami różnobarwnych kwiatów, jakich nikt tu jeszcze nie widział.

Ale Ziemia rozkazała Czantorowi przepuścić córki Beskida przez skały, by poniosły wody dalej ku północy.

- Nie mogę pozwolić, byście obie popłynęły w obce strony. Wyślijcie przodem jedną falę na zwiady - poradził. - Niech się rozejrzy, a gdy wróci, opowie, co widziała...

Czantor rozsunał skały i pierwsza fala wyszła przez nie onieśmielona, niepewna, co ją czeka.

- Idź, falo, któraś wyszła - zęgnęły ją siostry. - Idź przed siebie i wracaj co prędzej z wieściami o tamtych borach i lasach, o tamtych łąkach i polach...

"Wyszła" - bo tak nazwały tę falę powstała z połączonych wód - wypłynęła przez skalną szczelinę.

Biegła żywo po kamieniach, pluszcząc i szemrząc beztrąsko. Mijała ciemne bory i jasne zagajniki, zielone pola i ukwiecone łąki...

Wtem, gdy mijała skałę wawelską, wyskoczył ku niej zaczajony tam potwór okropny, smok zięjący ogniem. Przestraszona, bryzgnęła mu w oczy pianą wodną. Zasyczało, zadymiło i oślepienie smok skrył się na chwilę w pieczarze. Gdy wyrzwał, Wyszła była już daleko.

Płynęła teraz przez urodzajne ziemie ku północy, kręcąc się i wijąc to w prawo, to w lewo, byle jak najwięcej świata zobaczyć, jak najwięcej pól zrosić swą wodą.

Przyłączyły się do niej mniejsze strumienie i rzeczki, które nie miały odwagi same zapuszczać się w obce, nieznane strony.

Płynęła coraz wolniej, coraz szerzej, rozlewała swe wody, zmęczone długą drogą.

"Czas już chyba zawrócić" - myślała nieraz, ale ciekawość pchała ją naprzód.

Aż nagle zniknęły jej sprzed oczu lasy i pola. Poczowała dziwny słony smak, nieznaną zapach dolatywał z północy. Nad sobą miała szare niebo, przed sobą szarą, nieogarnioną wzrokiem,

łączącą się z niebem wodę, spienioną białymi grzywami. To było morze.

- Jakie to groźne, potężne i piękne - szepnęła.

Ale jej cichy głos zagłuszył gwałtowny szum, jakaś siła pociągnęła ją ku sobie i Wysła, pierwsza fala wysłana z dalekich gór Beskidu, połączyła się z falami morskimi.

Czarnocha i Białka na próżno czekały jej powrotu. Na próżno wysłały za nią jedną falę po drugiej. Wszystkie biegły jej śladem i wszystkie po długiej drodze gubiły się w słonych wodach Bałtyku.

Z tych to fal płynących nieustannie powstała wielka rzeka, już nie "Wysła", a Wisła, od której obie siostry przezwano Czarną i Białą Wiselką.

**Legenda o Wiśle - H.Zdzitowiecka**

## **„Od źródła do ujścia rzeki Wisły”**

### **Załącznik 2**

#### **Grupa I**

**W oparciu o podane pytania napisz krótkie opowiadanie o Wiśle.**

**Skąd wypływa Wisła?**

**Jakie dwa potoki górskie tworzą Wisłę?**

**Według legendy jak miały na imię córki króla Borana?**

#### **Przykładowe odpowiedzi**

**Wisła wypływa z Baraniej Góry. Tworzą ją dwa górskie potoki : Biała Wiselka i Czarna Wiselka. Według legendy były to dwie siostry Białka i Czarnocha.**

#### **Grupa II**

**W oparciu o podane pytania napisz krótkie opowiadanie o Wiśle.**

**Jak płynie Wisła w swoim górnym biegu, jaka jest siła wody w tym odcinku rzeki ?**

**Wymień cztery dopływy Wisły w jej górnym odcinku?**

**Jakie mija miasta ?**

#### **Przykładowe odpowiedzi**

**Wisła w swoim górnym biegu płynie szybko, po różnych skalnych zboczach. Żłobi wąskie doliny rzeczne. Siła wody w tym odcinku jest bardzo duża. Dopływami Wisły w jej górnym odcinku są: Dunajec, Wisłoka, San, Nida. Wisła mija Kraków i Sandomierz.**

#### **Grupa III**

**W oparciu o podane pytania napisz krótkie opowiadanie o Wiśle.**

**Czym charakteryzuje się środkowy bieg rzeki ?**

**Wymień cztery dopływy Wisły w jej środkowym odcinku?**

**Przez jakie przepływa miasta ?**

**Przykładowe odpowiedzi**

**Środkowy bieg Wisły charakteryzuje się tworzeniem zakoli. Woda uspokaja się, a jej koryto rzeczne się powiększa. Dopływami Wisły w środkowym biegu są: Bug, Bzura, Wkra, Świder. Przepływa przez Warszawę, Toruń.**

**Grupa IV**

**W oparciu o podane pytania napisz krótkie opowiadanie o Wiśle.**

**Czym charakteryzuje się dolny bieg rzeki Wisły, do jakiego wpływa morza ?**

**Wymień cztery dopływy Wisły w jej dolnym odcinku?**

**Przez jakie przepływa miasta ?**

**Przykładowe odpowiedzi**

**W dolnym biegu rzeka Wisła płynie bardzo wolno, jej koryto jest szerokie. Wpływa do Morza Bałtyckiego. Dopływami Wisły w jej dolnym biegu są :Osa, Wda, Nogat, Wierzyca. Przepływa przez Tczew, Gdańsk.**

Załącznik 3

### **Płynie Wisła**

Wytrysła Wisła z gór,  
chciał ją zatrzymać bór.  
Szumiały jej drzewa, ptak dla niej śpiewał  
Lecz zastawiła bór.

Ref: Płynie Wisła! Nasza Wisła!  
Najpiękniejsza z polskich rzek.  
Chce zatrzymać Wisłę wioska,  
wyszła na Wiślany brzeg!

Lecz dalej Wisła mknie!  
Bo Polskę zwiedzić chce!  
Urosła po drodze, już statki i łodzie  
na falach huśtać chce.

Ref: Płynie Wisła! Nasza Wisła!  
Najpiękniejsza z polskich rzek!  
Chce zatrzymać Wisłę Kraków,  
wyszedł na wiślany brzeg!

Wytrysła Wisła z gór,  
chciał ją zatrzymać bór.  
Szumiały jej drzewa, ptak dla niej śpiewał,  
lecz zastawiła bór.

Ref: Płynie Wisła! Nasza Wisła!  
Najpiękniejsza z polskich rzek!  
Chce zatrzymać Wisłę wioska,  
wyszła na Wiślany brzeg!

Lecz dalej Wisła mknie!  
Bo Polskę zwiedzić chce!  
Urosła po drodze, już statki i łodzie  
na falach huśtać chce.

Ref: Płynie Wisła! Nasza Wisła!  
Najpiękniejsza z polskich rzek!  
Chce zatrzymać Wisłę Kraków,  
wyszedł na wiślany brzeg!

Lecz Wisła dalej mknie!  
Znów mija miasta, wieś!  
Jest bardzo ciekawa, jak rośnie Warszawa,  
Warszawę widzieć chce.

Ref: Płynie Wisła! Nasza Wisła!  
Najpiękniejsza z polskich rzek!  
Chce zatrzymać ją Warszawa,  
wyszła na wiślany brzeg!

Lecz Wisła dalej mknie!  
Znów mija miasta, wieś!  
I dzieci gromadki zaprasza na statki,  
do morza płynąć chce.

Ref: Płynie Wisła! Nasza Wisła!  
Najpiękniejsza z polskich rzek!  
Chce zatrzymać Wisłę Toruń,  
wyszedł na wiślany brzeg!

Lecz Wisła dalej mknie!  
Znów mija miasta, wieś!  
Wesoła, szczęśliwa do Gdańska dopływa  
i morze spotkać chce.

Ref: Płynie Wisła! Nasza Wisła!  
Najpiękniejsza z polskich rzek!  
Nic jej w drodze nie zatrzyma,  
bo już widzi morski brzeg!